

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr
Rady Gminy w Imielnie z dnia w
sprawie przyjęcia Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych w Gminie Imielno
na lata 2016-2026

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Imielno na lata 2016-2026

Imielno, 2016 r.

Spis treści

	Wstęp	3
1.	Podstawa formalna tworzenia Strategii	5
2.	Zasady sporządzania dokumentu	18
3.	Charakterystyka Gminy Imielno	20
4.	Sytuacja demograficzna	22
5.	Diagnoza sytuacji społecznej	24
5.1	Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Imielnie	24
5.2	Pomoc Ośrodka ze względu na niepełnosprawność	29
5.3	Pomoc Ośrodka ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego	31
5.4	Pomoc Ośrodka ze względu na bezrobocie	32
5.5	Pomoc Ośrodka ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa	34
5.6	Pomoc Ośrodka ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę	35
5.7	Przemoc w rodzinie	37
5.8	Przestępczość	39
6.	Instytucje oferujące pomoc i wsparcie na terenie Gminy Imielno	42
7.	Analiza SWOT	43
8.	Cele Strategii oraz kierunki działań	46
9.	Źródła finansowania	52
10.	Monitorign i ewaluacja	53
	Spis tabel i wykresów	54

Wstęp

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to uporządkowana, długoterminowa i przyszłościowa koncepcja polityki społecznej, której celem jest wsparcie osób dotkniętych izolacją oraz marginalizacją społeczną, a także stworzenie optymalnych warunków do funkcjonowania lokalnej społeczności. Istotnym elementem Strategii jest wyrównywanie szans społecznych mieszkańców gminy Imielno poprzez współpracę wszystkich instytucji realizujących politykę społeczną.

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 19. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.). Należy przy tym uwzględnić fakt, iż zróżnicowanie problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na budowę dokumentu. Pod wpływem przeobrażeń społeczno- ekonomicznych polityka społeczna w Polsce ulega przekształcaniu - od modelu typowo opiekuńczego, z rozbudowanym bezpieczeństwem socjalnym, do modelu pośredniego, wzmacniającego indywidualną aktywność każdego człowieka i jego odpowiedzialność za swój los.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powinna być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla rozwoju społecznego. Strategia jest instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej przyszłości. Dokument posiada charakter dynamiczny- podlega ciągłym przemianom, pojawiają się nowe, istotne cele, a część traci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądanym, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej, grup społecznych oraz współdziałania instytucji i organizacji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz szeroko rozumianą integracją.

Strategia jest takim dokumentem, który uwzględnia program pomocy społecznej i projekty, które zostały przyjęte do realizacji, bądź będą przyjęte w późniejszym terminie. Programy i projekty stanowią integralną część niniejszej Strategii. Aktualizacja tej części Strategii będzie miała miejsce każdorazowo w pracach nad ewaluacją poszczególnych programów i

projektów oraz ewaluacją samej strategii.

Strategia ma charakter otwarty, zawiera w sobie założenie ciągłego doskonalenia zawartych w niej zapisów, modyfikacji kierunków działań oraz sposobów realizacji założonych celów. Dobrze opracowana Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej dla których stanowi potencjalne uzasadnienie.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych służyć będzie jako podstawa określająca kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej na terenie Gminy Imielno w latach 2016- 2026.

1. Podstawa formalna tworzenia Strategii

Projekt niniejszej Strategii rozpoczęto w kwietniu 2016 roku zgodnie z umową zawartą pomiędzy gminą Imielno a firmą Empiria Duo Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością Spółka Komandytowa. Perspektywa czasowa obowiązywania dokumentu jest powiązana z dokumentami strategicznymi ze szczebla europejskiego, krajowego i lokalnego. Poniżej przedstawiono kluczowe dla ww. dokumentu akty prawne, które są szczególnie istotne dla funkcjonowania Strategii.

Dokumenty europejskie

Europa 2020- program rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej na lata 2010 – 2020- program zastąpił realizowaną od roku 2000 Agendę Lizbońską. Celem strategii jest przyspieszenie wzrostu gospodarczego oraz zwiększenie zatrudnienia poprzez skoordynowane działania instytucji europejskich, państw członkowskich, regionów, partnerów społeczno-gospodarczych oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego. Na potrzeby monitorowania stopnia realizacji programu Europa 2020 zdefiniowano pięć celów głównych:

- 1) osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75 proc. wśród osób w wieku 20 – 64 lata;
- 2) zwiększenie nakładów na działalność badawczo-rozwojową, w sektorze publicznym i prywatnym, do poziomu 3 proc. PKB;
- 3) poprawę efektywności energetycznej: ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20 proc., zwiększenie do 20 proc. udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii oraz zwiększenie efektywności energetycznej o 20 proc.;
- 4) podniesienie poziomu wykształcenia – zredukowanie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do 10 proc., zwiększenie do 40 proc. odsetka osób w wieku 30 – 34 lat posiadających wykształcenie wyższe (lub równoważne);
- 5) zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym przynajmniej o 20 mln.¹

¹ <http://uniaeuropejska.org/strategia-europa-2020/> (dostęp 28.04.2012)

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Imielno jest zgodna z dokumentami krajowymi takimi jak:

Strategia Rozwoju Kraju 2020- Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK) to główna strategia rozwojowa Polski do 2020 r. Wskazuje najważniejsze zadania państwa, które należy zrealizować w najbliższych latach, by przyspieszyć rozwój Polski, orientacyjny harmonogram oraz sposób finansowania zaplanowanych działań. SRK wyznacza trzy obszary, na których powinny zostać skoncentrowane fundusze na politykę rozwoju:

- konkurencyjna gospodarka;
- społeczna i terytorialna;
- sprawne i efektywne państwo.²

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju - jest to dokument przygotowany przez Zespół Doradców Strategicznych Premiera RP, w oparciu o analizę, charakterystykę i ocenę 20 lat transformacji- przedstawia 10 kluczowych dla przyszłości wyzwań oraz dylematy wymagające rozstrzygnięć, by wyzwania te podjąć. Zostały stworzone przesłanki do myślenia w kategoriach realnie strategicznych, innowacyjnych, z formułowaniem wizji, celów oraz narzędzi niezbędnych dla osiągnięcia wyznaczanych celów. Projekt obejmuje 10 wyzwań rozwojowych:

- 1) wzrostu konkurencyjności;
- 2) sytuacji demograficznej;
- 3) wysokiej aktywności pracy oraz adaptacyjności zasobów pracy;
- 4) odpowiedniego potencjału infrastruktury;
- 5) bezpieczeństwa energetyczno- klimatycznego;
- 6) gospodarki opartej na wiedzy i rozwoju kapitału intelektualnego;
- 7) solidarności i spójności regionalnej;

² <https://www.mr.gov.pl/strony/zadania/polityka-rozwoju-kraju/zarządzanie-rozwojem-kraju/strategia-rozwoju-kraju/>

- 8) poprawy spójności społecznej;
- 9) sprawnego państwa;
- 10) wzrostu kapitału społecznego Polski.³

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 - Prace nad opracowaniem dokumentu trwały pod kierunkiem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego od 2009 r. Cztery cele szczegółowe Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 obejmują:

- wspieranie budowy postaw kooperacji, kreatywności i komunikacji poprzez nowe metody i zmiany w systemie edukacji, zarówno formalnej, jak i pozaformalnej;
- wzmacnianie dialogu obywatelskiego oraz rozwój instrumentów ekonomii społecznej;
- polepszanie dostępności do wysokiej jakości programów mediów publicznych, a także zasobów kultury;
- wzmacnianie sektora kultury i przemysłów kreatywnych, w tym działań na rzecz szkolnictwa artystycznego, nowoczesnych instytucji kultury oraz promocji polskiej kultury za granicą.

Przyjęcie Strategii poprzedziły odbywające się w 2011 r. szerokie konsultacje społeczne z udziałem wszystkich zainteresowanych grup i środowisk. Koordynatorem realizacji Strategii jest Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR) to rządowa wizja rozwoju polskich regionów do 2020 roku. Określa najważniejsze wyzwania, założenia i cele polityki regionalnej państwa. Wyznacza też zasady i mechanizmy współpracy pomiędzy rządem a samorządami wojewódzkimi oraz koordynacji działań obu szczebli. Najważniejszym celem KSRR jest wykorzystanie specyficznych atutów (tzw. potencjałów rozwojowych), które ma każdy obszar Polski, dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności. KSRR wyznacza też trzy cele szczegółowe. Dotyczą one:

- wzrostu konkurencyjności regionów, czyli rozwijania potencjałów największych miast i otaczających je gmin oraz tworzenia warunków do korzystania z tego rozwoju przez

³ <https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2013/02/Strategia-DSRK-PL2030-RM.pdf>

pozostałe obszary. To w miastach powstaje najwięcej nowych miejsc pracy, innowacyjnych firm, w nich zlokalizowane są szkoły wyższe, instytucje kultury;

- niwelowania różnic w rozwoju poszczególnych obszarów kraju- szczególnie w obszarach wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług, miasta, które tracą dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze, np. niektóre były stolice województw, obszary przygraniczne czy te części Polski, które nie mają nowoczesnej sieci drogowej czy kolejowej;
- sprawnego zarządzania polityką rozwoju (m.in. większa rola województw w prowadzeniu polityki rozwoju, nowe narzędzia polityki regionalnej – kontrakty terytorialne, obserwatoria terytorialne, krajowe i regionalne fora terytorialne).⁴

Strategie sektorowe dotyczące problemów społecznych - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest uzupełnieniem na poziomie lokalnym zapisów:

- Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020;
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011- 2016;
- Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011- 2015;
- Narodowego Programu Ochrony Zdrowia na lata 2007- 2015;
- Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011- 2015;
- Rządowego Programu Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej” 2007-2015.

Programy trwające do roku 2015 są w trakcie aktualizacji.

Dokumenty regionalne

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 - obowiązująca Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 została przyjęta przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego 26 października 2006 r. na mocy uchwały nr XLII/508/06, jako

⁴ <https://www.mr.gov.pl/strony/zadania/polityka-rozwoju-kraju/zarzadzanie-rozwojem-kraju/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego/> (dostęp 21.04.2015)

aktualizacja Strategii, zatwierdzonej uchwałą nr XIV/225/2000 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30 czerwca 2000 r. Strategia została oparta na 6 celach strategicznych:

- 1) koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej;
- 2) koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu;
- 3) koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki;
- 4) koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego regionu;
- 5) koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich;
- 6) koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju.⁵

Dokumenty lokalne

Strategia Rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego - celem opracowania jest przedstawienie diagnozy istniejącego stanu Powiatu Jędrzejowskiego oraz przede wszystkim sformułowanie ważniejszych kierunków działań i celów do realizacji.⁶

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2016, przyjęty Uchwałą Nr XII.76.2016 Rady Gminy w Imielnie z dnia 29 stycznia 2016 roku - zadaniem programu jest zapobieganie powstaniu nowych problemów alkoholowych i narkotykowych, zmniejszenie rozmiarów tych które aktualnie występują oraz zwiększenie zasobów niezbędnych do pokonywania już istniejących problemów.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Imielno na lata 2013- 2016, przyjęty Uchwałą Nr XVII/121/12 Rady Gminy w Imielnie z dnia 30 listopada 2012 roku – program jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki realizacji zadań Zespołu Interdyscyplinarnego w celu skutecznego działania i reagowania na doniesienia o przemoc w rodzinie.

⁵ http://bip.sejmik.kielce.pl/bip_admin/zdjecia_art/12202/Strategia.pdf

⁶ http://www.powiatjedrzejow.pl/res/serwisy/bip-jedrzej2/komunikaty/_016_002_135864.pdf

Krajowe regulacje prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Imielno, uwzględnia zapisy obowiązujących przepisów prawnych:

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.).

Warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej określa Ustawa: zadania w zakresie pomocy społecznej; rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania; organizację pomocy społecznej; zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej. Dokument traktuje pomoc społeczną przede wszystkim jako instytucję, umożliwiającą wyjście z trudnych sytuacji życiowych tym osobom, rodzinom, które nie są w stanie wykorzystać własnego potencjału, zasobów czy predyspozycji, ze względu na niemożność samodzielnego przezwyciężenia problemów w życiu codziennym.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 575).

Zapisy znajdujące się w ustawie określają zasady oraz formy wspierania rodziny, która napotyka trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ponadto ustawodawca określa zasady oraz formy sprawowania pieczy zastępczej, jak również pomoc w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków. Reguluje również kwestie finansowania oraz administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, a także określa zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 114 z późn. zm.).

Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
- zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a,

- świadczenia wypłacane przez gminy, na podstawie art. 22b,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenie rodzicielskie.

Świadczenia rodzinne i koszty ich obsługi (3% z budżetu państwa), składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2014 r. poz. 1863 z późn. zm.).

Ustawa określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny, sposób przyznawania im uprawnień oraz sposób realizacji i finansowania zadań wynikających z ustawy. Uprawnienia przysługujące osobom posiadającym ważną Kartę polegają na przyznaniu korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności. Kartę przyznaje wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania członka rodziny wielodzietnej.

Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 169 z późn. zm.)

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów zmieniła ustawę o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Pozwoliło to na lepszy dostęp osób uprawnionych do organu wypłacającego świadczenia. Po nowelizacji ustawa zakłada uproszczenie i zmniejszenie procedur administracyjnych związanych ze stosowaniem ustawy, bardziej racjonalne funkcjonowanie organów działających na jej podstawie oraz efektywne odzyskiwanie przez budżet państwa od dłużników alimentacyjnych należności Skarbu Państwa powstałych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, jednakże efektywność ta jest zbyt niska.

Ustawa określa:

- zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji,
- warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zwanych dalej "świadczeniami z funduszu alimentacyjnego",

- zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn.zm.).

Ustawa stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Ustawa ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców, którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 546).

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności: promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym, zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,

kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1987 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. z. Dz. U. z 2011 r. Nr 127 poz.721 z późn. zm.).

Ustawa dotyczy osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znaczny, lekki, umiarkowany), o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów, lub o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia. Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 162).

Ustawa określa warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Zasiłki dla opiekunów i koszty ich obsługi, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne są finansowane ze środków z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych. Realizacja zasiłków dla opiekunów jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez gminy.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 239 z późn. zm).

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego), uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz

konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego), nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.).

Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, że większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 ust 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”. Ponadto, organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.)

Ustawa określa zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii oraz zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).

Ustawodawca określa zadania obejmujące przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, sposób postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób stosujących przemoc w rodzinie. Ustawa określa również zadania realizowane przez organy administracji rządowej oraz jednostki samorządu terytorialnego. Tym samym, do zadań własnych gminy należą:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 149 z późn. zm.).

Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 581 z późn. zm.).

Ustawa określa:

- warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- zasady i tryb finansowania świadczeń,
- zasady i tryb kwalifikowania świadczeń opieki zdrowotnej jako świadczeń gwarantowanych,
- zadania władz publicznych w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń,

- zasady powszechnego - obowiązkowego i dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego,
- podstawy instytucjonalno-proceduralne do stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady,
- zasady funkcjonowania, organizację i zadania Narodowego Funduszu Zdrowia, zwanego dalej "Funduszem",
- zasady funkcjonowania, organizację i zadania Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji, zwanej dalej "Agencją",
- zasady sprawowania nadzoru i kontroli nad finansowaniem i realizacją świadczeń.

Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 121 z późn. zm.).

Ubezpieczenia społeczne obejmują: ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenia rentowe, ubezpieczenie w razie choroby i macierzyństwa, zwane dalej "ubezpieczeniem chorobowym", ubezpieczenie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zwane dalej "ubezpieczeniem wypadkowym". Ustawa określa:

- zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym,
- zasady ustalania składek na ubezpieczenia społeczne oraz podstaw ich wymiaru,
- zasady, tryb i terminy - zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych, prowadzenia ewidencji ubezpieczonych i płatników składek, rozliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz zasiłków z ubezpieczeń chorobowego i wypadkowego, opłacania składek na ubezpieczenia społeczne,
- zasady prowadzenia kont ubezpieczonych oraz kont płatników składek,
- zasady działania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- organizację, zasady działania i finansowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- zasady działania Funduszu Rezerwy Demograficznej,
- zasady zarządzania tym funduszem,
- zasady kontroli wykonywania zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 2156 z późn. zm.).

Reguluje wszystkie kwestie związane z oświatą, funkcjonowaniem szkół i placówek, ich finansowaniem, zagadnieniami dotyczącymi pomocy stypendialnej, czy też treści związanych z

samymi zasadami oceniania. Ponadto ustawa reguluje kwestię wsparcia finansowego dla potrzebujących uczniów.

2. Zasady sporządzania dokumentu

W celu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Imielno zaangażowane zostały instytucje oraz organizacje pożytku publicznego działające, wspierające oraz bezpośrednio realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej. Diagnoza problemów społecznych została opracowana na podstawie danych statystycznych, Diagnozie Problemów Społecznych oraz analizie sprawozdań z realizacji programów pomocowych. Uzupełnieniem stworzonego materiału zostały wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy oraz beneficjentów pomocy społecznej.

Metodologia opracowania projektu

Ramy prawne: dokumenty europejskie, regionalne, lokalne

Analiza dokumentów i ich wpływu na lokalną społeczność

Źródła zastane	Źródła wywołane	Analiza zasobów
- dane statystyczne (GUS) - dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej - dane Powiatowego Urzędu Pracy - dane Powiatowej Komendy Policji	- analiza SWOT	- instytucje państwowe - organizacje państwowe - organizacje samorządowe

Misja

Cele strategiczne

Cele szczegółowe

Zadania

3. Charakterystyka Gminy Imielno

Gmina Imielno to gmina wiejska w województwie świętokrzyskim, w powiecie jędrzejowskim. Siedzibą Urzędu Gminy jest Imielno. W latach 1975-1998 gmina położona była w województwie kieleckim. W skład gminy wchodzi 22 miejscowości objęte 21 sołectwami: Bełk, Borszowice, Dalechowy, Dzierszyn, Grudzyń, Helenówka, Imielnica, Imielno, Jakubów, Karczunek, Kawęczyn, Mierzwin, Motkowice, Opatkowice Cysterskie i Opatkowice Pojałowskie, Opatkowice Drewniane, Opatkowice Murowane, Rajchotka, Sobowice, Stawy, Wygoda, Zegartowice. Z gminą Imielno graniczą: od strony zachodniej – gmina Wodzisław, gmina Jędrzejów, północnej – gmina Sobków, wszystkie położone w powiecie jędrzejowskim oraz gminy należące do powiatu pińczowskiego: gmina Kije i gmina Pińczów graniczące od strony wschodniej oraz gmina Michałów sąsiadująca z gminą Imielno od południa.

Powierzchnia gminy stanowi 101,01 km², w tym: użytki rolne 82%, użytki leśne 9%. Gmina stanowi 8,036 % powierzchni powiatu jędrzejowskiego.

Gmina Imielno posiada wysokie walory turystyczne i rekreacyjne:

- położona jest w fragmencie rozległej jednostki tektonicznej zwanej Niecką Nidziańską. Teren gminy znajdujący się w regionie Niecki Nidy obejmuje dwa subregiony: Płaskowyż Jędrzejowski zajmujący 80% powierzchni i występujący w północno – zachodniej części gminy oraz Dolinę Nidy obejmującą 20% powierzchni w części południowo wschodniej. Cały obszar gminy należy do zlewni rzeki Wisły. We wschodniej części gminy z północy na południe przepływa rzeka Nida. Część wschodnia należąca do Doliny Nidy ma charakter zabagnionej doliny z licznymi terasami. W tym rejonie utworzony został Nadnidziański Park Krajobrazowy o powierzchni 22 875 ha posiadający 17 559 ha otuliny. Część Parku oraz jego otuliny wchodzi w obszar gminy. Tereny te objęte są również obszarami Natura 2000. W sąsiedztwie ale poza jej granicami, od strony południowej, rozciąga się Kozubowski Park Krajobrazowy, a po stronie wschodniej Szaniecki Park Krajobrazowy. Powyższe parki tworzą Zespół Parków Krajobrazowych

Ponidzia. W tym obszarze zostało zarejestrowanych wiele rezerwatów, pomników przyrody, stanowisk zwierząt i roślin chronionych prawem.⁷

- do zabytków należą m.in.: kościół św. Mikołaja z XIII w. w Imielnie, kościół św. Piotra i Pawła z XIV w. w Mierzwinie, pozostałości zespołu dworskiego Lanckorońskich z 1777 r. w Motkowicach, zespół dworski z 2 poł. XIX w. oraz pozostałości parku w Stawach.

⁷ Dane dotyczące gminy pochodzą ze strony: http://www.imielno.pl/o_gminie.html

4. Sytuacja demograficzna

Według najbardziej aktualnej statystyki (31.12.2015) liczba mieszkańców gminy wynosi 4 520 mieszkańców, a współczynnik gęstości zaludnienia wynosi 44,7 osób na km². Gmina należy do najmniej zaludnionych w województwie świętokrzyskim. Struktura ludności w latach 2013- 2015 przedstawia się następująco:

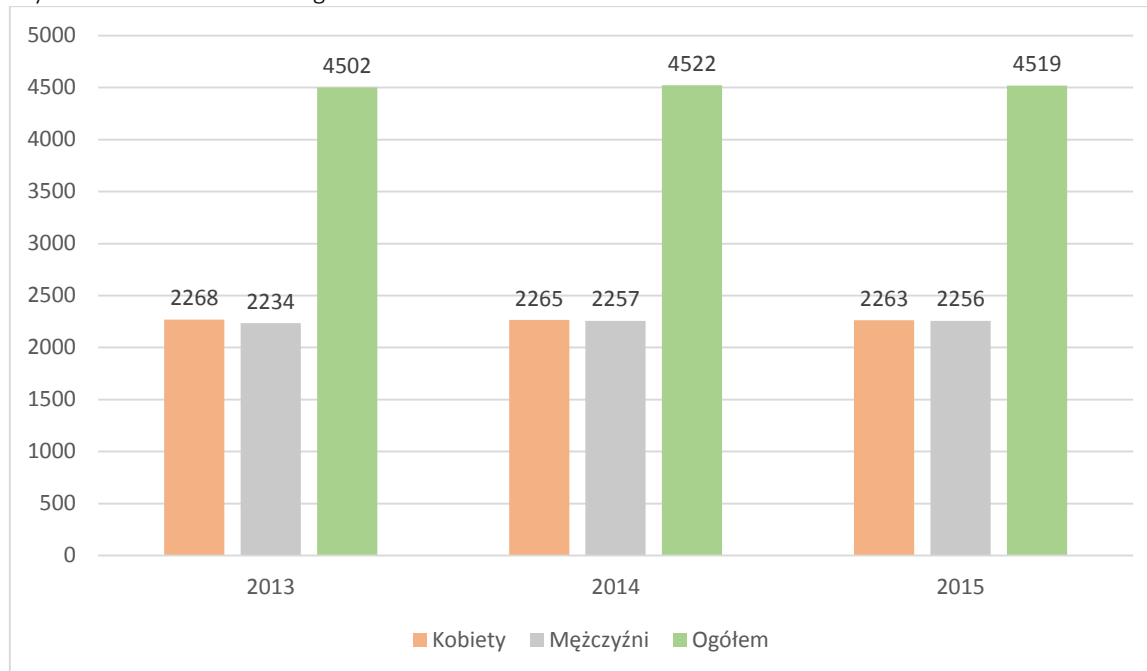
- w roku 2013 50,38% (2268) stanowiły kobiety, 49,62% (2234) stanowili mężczyźni,
- w roku 2014 kobiety liczyły 50,09% (2265), a mężczyźni 49,91% (2257).
- w roku 2015, 50,08% (2263) - kobiety, 49,92% (2256) - mężczyźni (wykres 1).

Gminę Imielno charakteryzują zmienne procesy demograficzne. Na przestrzeni podanych lat można zauważyć liczbę mieszkańców utrzymujących się na stałym poziomie z nieznaczną tendencją spadkową w roku 2015. Jest to spowodowane spadkiem liczby osób w wieku produkcyjnym, które opuszczają tereny kraju w celach zarobkowych. Tendencja ta ujawnia się zwłaszcza w roku 2015. Pozytywnym zjawiskiem ujawniającym się na przestrzeni lat jest zmniejszenie liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz wzrost liczby urodzeń (wykres 2). Według danych pochodzących ze sprawozdań (31.12.2013- 31.12.2015 r.) w roku 2014 w stosunku do roku 2013 można zaobserwować zjawisko wyżu demograficznego. Jest to związane z polepszającą się sytuacją społeczno- ekonomiczną obywateli, a zatem mieszkańców gminy Imielno. Pomimo polepszającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej migracja osób w wieku produkcyjnym w celach zarobkowych jest poważnym zjawiskiem. Proces ten dotyczy zarówno mężczyzn jak i kobiet, którzy wyjeżdżają w celu utrzymania pozostałych członków rodziny. Najczęściej podejmują zatrudnienie w pracach fizycznych - budownictwie, produkcji, pracach porządkowych. Wyjazd jednego lub obojga rodziców powoduje zachwianie systemu rodzinnego- dziecko pozostaje bez opieki rodzicielskiej, a to powoduje negatywne skutki w postaci problemów lub zaburzeń psychicznych, dolegliwości somatycznych, wykluczenia z grupy rówieśniczej. Problem ten jest szeroko ujmowany w literaturze pod pojęciem eurosieroctwa czyli stanu pozbawienia dzieci trwale lub przejściowo, szans wychowania we własnej rodzinie, ze względu na brak odpowiednich warunków opiekuńczo-wychowawczych.⁸ Najczęściej

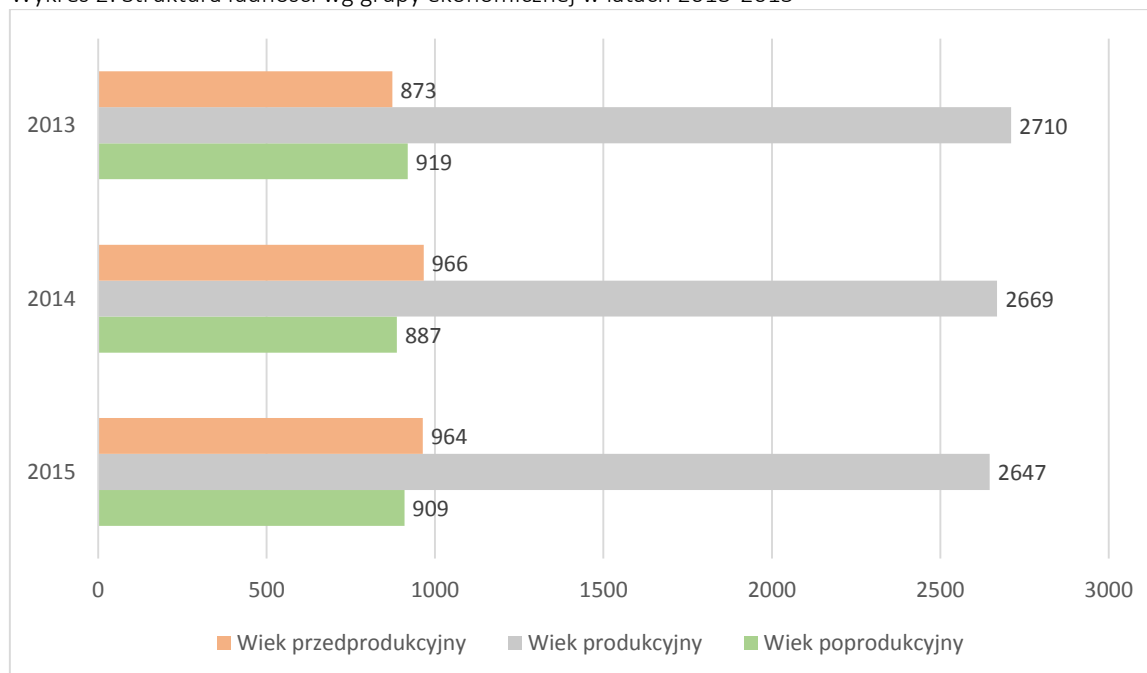
⁸ D.Lalak., T. Pilch: Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej. Warszawa 1999.

migracje mają charakter krótkotrwały, chociaż zdarza się, że w rejonach dotkniętych bezrobociem wykazują stałe tendencje.

Wykres 1: Liczba ludności w gminie w latach 2013-2015

Wykres 2: Struktura ludności wg grupy ekonomicznej w latach 2013-2015

5. Diagnoza sytuacji społecznej

5.1 Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Imielnie

Pomoc społeczna stanowi istotną dziedzinę polityki społecznej państwa, mającą na celu umocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego osób i rodzin oraz udzielenia im pomocy w przypadku trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie przezwyciężyć przy wykorzystaniu własnych środków, możliwości i uprawnień. Obowiązek realizacji pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej w zakresie przewidzianym ustawą o pomocy społecznej. Informacje zawarte w tabeli 1 świadczą o spadku liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. W roku 2014 pomocą objęto 624 osoby, czyli o 86 osób więcej niż w roku poprzednim. Z kolei liczba osób korzystających z pomocy społecznej w roku 2015 posiada tendencję spadkową w stosunku do poprzednich lat.

Tabela 1: Liczba osób, rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą w latach 2013-2015

Wyszczególnienie	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania w latach:		
	2013	2014	2015
Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	538	624	526
Liczba rodzin	328	301	303
Liczba osób w rodzinach	1 120	1 060	1 051

Tabela 2: Liczba rodzin którym przyznano decyzją świadczenia oraz koszt tych świadczeń w latach 2013-2015

Rodzaj pomocy	2013		2014		2015	
	Liczba rodzin	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Kwota świadczeń
Zasiłek stały	28	112 276	36	138 511	35	146 555
Zasiłek okresowy	50	66 145	33	60 603	43	62 131
Zasiłek celowy	167	89 702	253	111 499	145	87 022
Posiłek	203	155 948	192	138 253	203	142 972
w tym dla: dzieci	202	155 948	190	137 810	202	140 779
Usługi opiekuńcze	8	23 537	9	23 431	8	24 444
Praca socjalna	216	X	187	X	193	X

W latach 2013 - 2015 wzrosła liczba rodzin, którym udzielono świadczeń w formie zasiłku stałego, celowego, a także wzrosła liczba rodzin, które objęto pracą socjalną. Zmniejszyła się liczba rodzin, którym udzielono świadczenia w postaci zasiłku okresowego. Na względnie stałym poziomie utrzymuje się liczba rodzin, którym udzielono świadczeń w zakresie posiłków i usług opiekuńczych (tabela 2). Brak tendencji wzrostowej w udzielonych świadczeniach opiekuńczych jest związane z brakiem zjawiska starzejącego się społeczeństwa w gminie. W przypadku zwiększenia progu kryterium dochodowego świadczeń rodzinnych – liczba rodzin uprawnionych do świadczeń rodzinnych wraz z dodatkami wzrośnie, a tym samym przy niezmiennym kryterium dochodowym pomocy społecznej – liczba osób i rodzin korzystających z wsparcia finansowego zmniejszy się.

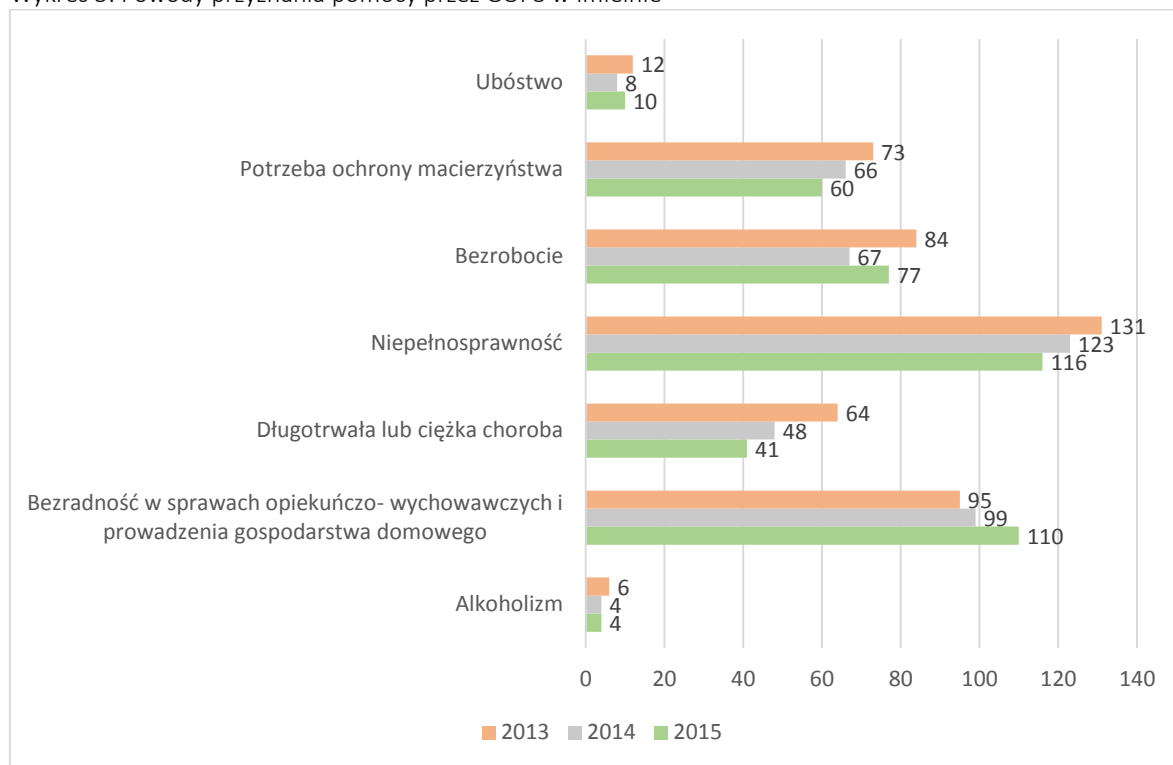
GOPS w Imielnie oprócz realizacji świadczeń pieniężnych oraz niepieniężnych, a także działalności w oparciu o profilaktyczne programy zapobiegania przemocy, alkoholizmu i narkomanii podejmuje wiele działań w celu polepszenia jakości życia swoich podopiecznych oraz mieszkańców gminy:

- Zespół Interdyscyplinarny- został powołany do realizacji zadań objętych programem

przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Zespół składa się z przedstawicieli Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, przedstawicieli oświaty i służby zdrowia, kuratora oraz pracowników GOPS;

- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych- do ich zadań należy inicjowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu. Podejmowanie czynności zmierza do poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
- Rodzinny Punkt Informacyjno- Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy - celem Punktu jest doraźna pomoc w sytuacji kryzysowej związanej z przemocą i alkoholizmem w rodzinie. Na terenie punktu kilka razy w miesiącu dyżuruje dwóch terapeutów, którzy udzielają porad i wsparcia;
- Karta Dużej Rodziny - przysługuje rodzinie z co najmniej trójką dzieci i oferuje zniżki oraz dodatkowe uprawnienia oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju;
- rozbudowana praca socjalna, w tym przydzielanie asystenta rodziny- oprócz pomocy materialnej działania te obejmują udzielanie poradnictwa mającego na celu poprawę sytuacji zawodowej, mieszkaniowej, rodzinnej i materialnej beneficjentów GOPS;
- usługi opiekuńcze- mogą z nich skorzystać osoby niepełnosprawne i samotne lub gdy rodzina nie może zapewnić opieki osobie niepełnosprawnej. Usługi opiekuńcze mogą obejmować pomoc w codziennych czynnościach, zapewnienie kontaktów z rodziną i otoczeniem oraz specjalistyczne usługi;
- organizacja koncertów, warsztatów, pogadanek o charakterze profilaktycznym w celu zapobiegania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy, organizacja na terenie gminy kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Postaw na rodzinę” oraz kampanii „Reaguj na przemoc!”;
- funkcjonowanie grupy wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu, spotkania grupy odbywają się kilka razy w miesiącu w pomieszczeniu GOPS.

Wykres 3: Powody przyznania pomocy przez GOPS w Imielnie

Tendencja spadkowa wśród osób potrzebujących jest jak najbardziej pożądanym zjawiskiem, chociaż niekoniecznie może oznaczać poprawę jakości życia. Może być spowodowana niewystarczającym poinformowaniem mieszkańców o przysługujących im świadczeniach pieniężnych lub niepieniężnych w sytuacjach wymagających instytucjonalnego wsparcia. Podstawą przyznania świadczenia jest złożenie wniosku w Ośrodku oraz wywiad środowiskowy przeprowadzony przez pracownika socjalnego z osobą ubiegającą się o pomoc.

Wśród dominujących powodów przyznawania świadczeń w latach 2013-2015 znajdują się odpowiednio (wykres 3):

- 1) niepełnosprawność;
- 2) bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 3) bezrobocie;
- 4) potrzeba ochrony macierzyństwa;
- 5) długotrwała lub ciężka choroba;
- 6) ubóstwo;
- 7) alkoholizm.

Statystyki ukazują, iż na przestrzeni lat 2013 - 2015 jest wysoki problem niepełnosprawności oraz bezradności opiekuńczo- wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego. W roku 2015 można zaobserwować pogłębiający się problem bezradności opiekuńczo- wychowawczej, bezrobocia, a co za tym idzie ubóstwa w stosunku do roku 2014. Na przestrzeni lat najmniej pomocy udzielono z powodu bezdomności, zdarzenia losowego, sytuacji kryzysowej. Pozytywnym zjawiskiem jest brak osób ubiegających się osób o pomoc w zakresie narkomanii czy sieroctwa.

Tabela 3: Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy GOPS w Imielnie

	2013	2014	2015
Liczba rodzin	329	301	303
Liczba osób w rodzinach	1 124	1 060	1 051

Według tabeli 3 zauważalna jest tendencja spadkowa wśród liczby rodzin objętych pomocą społeczną w roku 2014, natomiast w roku 2015 obserwuje się niewielki wzrost liczby świadczeniobiorców. W stosunku do roku 2013 w roku 2015 liczba rodzin objętych pomocą zmalała o 26 rodzin tj. 7,9%. W 2013 roku osoby wymagające pomocy GOPS odpowiadały 24,97% wszystkich mieszkańców gminy. W 2014 roku osoby odpowiadały 23,44%, natomiast w roku 2015 23,26% ogólnej liczby mieszkańców, czyli współmiernie do roku 2014 (tabela 3). Wobec powyższych danych zauważyć można niepokojące zjawisko dużej liczby beneficjentów w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców gminy Imielno.

Bardzo istotną rolę w pomocy rodzinie odgrywają świadczenia rodzinne obejmujące zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, jednorazowa zapomogę z tytułu urodzenia dziecka. Wszystkie wymienione świadczenia mają służyć pomocą rodzinom, które wykorzystując własne środki i możliwości nie są w stanie zaspokoić wszystkich potrzeb, a przede wszystkim potrzeb związanych z wydatkami na utrzymanie dzieci. Informacje zawarte w tym zakresie ilustruje Tabela 4.

Tabela 4: Średnio-miesięczna liczba świadczeń w ramach wydatków na świadczenia rodzinne w GOPS Imielno

Rodzaj świadczenia	2013	2014	2015
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	1 056	1 172	1107
Zasiłek pielęgnacyjny	223	220	211
Świadczenie pielęgnacyjne	65	14	15
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	39	3	4
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	31	30	26

Na podstawie danych w tabeli 4 stwierdzono, że średniomiesięczna liczba świadczeń przyznawana beneficjentom GOPS posiada tendencję spadkową, uwidacznia się to zwłaszcza w świadczeniach z tytułu jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, na co ma wpływ dochodowość rodzin oraz niskie ustawowe kryterium dochodowe, uprawniające do korzystania z tego rodzaju świadczeń. Dane liczbowe odzwierciedlają niskie dochody nieprzekraczające ustalonego ustawą progu dochodowego. Pomimo dużej liczby osób posiadających orzeczenia o niepełnosprawności ze względu na przewlekłe i ciężkie choroby stwierdza się tendencję spadkową w udzielonych świadczeniach pielęgnacyjnych. Związane jest to przede wszystkim ze zmianami wynikającymi z wprowadzenia Ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów. Beneficjenci pomocy społecznej w wyniku zmian w prawie polityki społecznej zostają objęci inną formą pomocy, stąd widoczne spore wahania.

5. 2 Pomoc Ośrodka ze względu na niepełnosprawność

Jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata jest niepełnosprawność. Wiąże się to z powszechnością występowania tego zjawiska. Z niepełnosprawnością konsoliduje się tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niemożność prawidłowego, pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Najczęstszymi problemami, z jakimi spotykają się w swojej

codziennej egzystencji osoby niepełnosprawne to: utrudniony dostęp do opieki medycznej i rehabilitacji, bariery architektoniczne i komunikacyjne, pogarszanie się sytuacji materialnej, brak dostępu do grup wsparcia i opieki psychologicznej, izolacja społeczna.

Tabela 5: Ogólna liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc z GOPS w Imielnie z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
Liczba rodzin	131	123	116
Liczba osób w rodzinach	411	401	372

Osoby niepełnosprawne posiadają wiele trudności związanych z samodzielnym funkcjonowaniem. Formułując kierunki polityki społecznej gminy Imielno należy pamiętać o prowadzeniu szeroko ujmowanych działań, których celem jest przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu osób niepełnosprawnych, prowadzących do ich większej aktywności zawodowej i społecznej. Problem osób niepełnosprawnych w gminie oraz w powiecie jest bliski zarówno pracownikom samorządowym jak i społeczności lokalnej. Problemem niepełnosprawności na terenie gminy oraz powiatu zajmują się głównie: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jędrzejowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Imielnie, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jędrzejowie, Środowiskowy Dom Samopomocy w Jędrzejowie, organizacje pozarządowe. Działania tych podmiotów zmierzają do zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych, rehabilitacji, likwidacji barier architektonicznych, a także działań integrujących osoby niepełnosprawne ze społecznością lokalną.

Ośrodek w Imielnie wraz z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w dalszym ciągu będzie podejmował działania zmierzające do wyrównywania szans i integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz umożliwiania im aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym, a także wspieraniu ich rodzin. Prognozuje się, że w latach obowiązywania niniejszej Strategii liczba osób niepełnosprawnych na terenie gminy Imielno będzie wzrastać, ale niekoniecznie osoby te będą się zgłaszać po pomoc ze strony GOPS.

5.3 Pomoc Ośrodka ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Rodzina jest najmniejszą, najstarszą i najpowszechniejszą formą życia społecznego. Jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem dziecka, której obowiązkiem jest zaspokojenie wszystkich jego potrzeb. Wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw i systemu wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję. W rodzinach dysfunkcyjnych często występują u dzieci problemy w nauce, problemy wychowawcze, zachowania buntownicze nierzadko prowadzące do prawnych wykroczeń. Bezradność osób w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jest jednym z ważniejszych problemów dotyczących najczęściej rodzin o niskim statusie społecznym, zaburzonych relacjach małżeńskich, niskich kompetencjach wychowawczych. Wśród wielu zewnętrznych czynników zagrażających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, na pierwszy plan wysuwają się bezrobocie i ubóstwo. Bezrobocie stanowi główne uwarunkowanie wykluczenia społecznego i zaburza wypełnianie ekonomicznej funkcji rodziny. Rodzice skupiając się na zaspakajaniu najbardziej podstawowych potrzeb, nie są w stanie zaspokoić potrzeb wyższego rzędu, a to z kolei hamuje rozwój jej członków. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia najczęściej prowadzi do narastania wewnętrznych konfliktów w rodzinie, różnego typu uzależnień, przemocy domowej, pogorszenia stosunków między jej członkami. Ma to swoje konsekwencje w postaci nieprawidłowego funkcjonowania rodziny i nierzadko jej rozpadu.

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej opieki i ochrony. Działalność wielu instytucji i podmiotów skupia się przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do edukacji, opieki medycznej, wypoczynku. Dane statystyczne ośrodka wskazują, że liczba rodzin wspomaganych z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego wyraźnie wzrasta (tabela 6).

Tabela 6: Ogólna liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc z GOPS w Imielnie z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
Liczba rodzin	95	99	110
Liczba osób w rodzinach	342	354	401

Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny udziela się pomocy finansowej, pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego, a jeśli to konieczne zapewnienia dziecku opieki i wychowania poza rodziną poprzez umieszczenie w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W gminie Imielno funkcjonuje 1 rodzina zastępcza, w której na chwilę obecną przebywa 1 dziecko. Poza tym aktualnie nie umieszczano dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Pomimo wzrastającej liczby rodzin objętych pomocą ze względu na problem bezradności opiekuńczo- wychowawczej brak umieszczania dzieci w instytucjach opiekuńczych jest pozytywnym zjawiskiem, ponieważ świadczy o tym, że rozmiar tego zjawiska nie jest aż tak wysoki, aby należało przekazać dzieci pod opiekę odpowiednich instytucji. Zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Imielnie w celu zminimalizowania problemu bezradności opiekuńczo- wychowawczej w dalszym ciągu będzie realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej: wspieranie rodzin w ich funkcjach opiekuńczo - wychowawczych, zapewnienie opieki dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo, tworzenie grup wsparcia dla rodziców i dzieci w celu przeciwdziałania marginalizacji i niedostosowania społecznego.

5.4 Pomoc Ośrodka ze względu na bezrobocie

Bezrobocie jest złożonym problemem społecznym. Dłuższe pozostawanie bez pracy lub nieaktywność zawodowa to kategorie szczególnie ważne z punktu widzenia podopiecznych pomocy społecznej oraz programów adresowanych do nich w ramach tego systemu. Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz tego zjawiska głównie ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz „pracy na czarno”. Bezrobocie obniża standard życia i przyczynia się do rozwoju różnych patologii społecznych. Bezpośrednio wpływa na poziom życia rodzin i prowadzi często do: rozpadu rodziny, osłabienia więzi emocjonalnych

między członkami rodziny, zwiększanie ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego, utraty poczucia bezpieczeństwa i wpływu na własne życie, degradacji ekonomicznej i społecznej. Bezrobocie jest dotkliwe nie tylko dla osób pozostających bez pracy, lecz również dla ich rodzin. Wśród rodzin dotkniętych bezrobociem dostrzega się poważne problemy w funkcjonowaniu społecznym. Bezrobocie niesie za sobą niebezpieczeństwo osłabienia więzi uczuciowych oraz zaburzenia ról małżeńskich i rodzicielskich. Utrata zatrudnienia wpływa na powstawanie napięć i konfliktów w rodzinie. Ponadto ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia podstawowych potrzeb. Brak zatrudnienia rodziców nie stwarza poczucia bezpieczeństwa u dzieci i posiada negatywny wpływ na ich dalszą edukację. Często prowadzi do rozpadu rodziny i może być zagrożeniem przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowych a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego. Problem bezrobocia zwłaszcza długotrwałego wymaga stosowania odpowiednich form pomocy ze strony różnego rodzaju instytucji. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to w głównej mierze pobudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na aktywne poszukiwanie pracy oraz pomoc w planowaniu życia zawodowego.

Tabela 7: Ogólna liczba osób pozostających pod opieką GOPS oraz liczba rodzin którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia

Rok	Pomoc całościowa w zakresie bezrobocia (ilość rodzin)	Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS	% z ogółu liczby rodzin
2013	84	329	25,5 %
2014	67	301	22,2 %
2015	77	303	25,4 %

Podopieczni Ośrodka zmagający się z bezrobociem pozostają pod jego stałą opieką. Obserwuje się tendencję wzrostową w stosunku do roku 2014 wśród rodzin otrzymujących pomoc z tytułu bezrobocia z GOPS. W roku 2013 rodziny bezrobotne odpowiadały 25,5% wszystkich rodzin będących pod opieką Ośrodka, w roku następnym – 22,2%, natomiast w roku 2015 nieco więcej - 25,4% (tabela 3). Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS posiada podobną

tendencję z nieznacznym wzrostem w roku 2015. Problem bezrobocia jest istotnym problemem w gminie i szacuje się, iż zjawisko to w kolejnych latach będzie posiadało tendencję wzrostową.

5.5 Pomoc Ośrodka ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Imielnie z powodu trudnej sytuacji materialnej udziela pomocy w postaci wypłacania zasiłków jednorazowych i okresowych przysługujących rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji i wychowującym małe dzieci. Liczbę rodzin korzystających z tej formy pomocy na przestrzeni lat 2013- 2015 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 8: Ogólna liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc z GOPS w Imielnie z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
Liczba rodzin	73	66	60
Liczba osób w rodzinach	408	380	345

W analizowanych latach liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka ze względu na ochronę macierzyństwa i wielodzietność posiada tendencję malejącą. W połączeniu ze spadkową tendencją bezrobocia jest pożądanym zjawiskiem, ponieważ obrazuje, iż wiele kobiet ciężarnych posiada zdolność samodzielnego utrzymania się, a rodziny wielodzietne potrafią pogodzić opiekę nad dziećmi z obowiązkami zawodowymi.

Obecnie kobiety, które urodzą dziecko i wychowują dzieci korzystają ze świadczeń z ustawy o świadczeniach rodzinnych. W Polsce istotnym elementem w polityce społecznej i gospodarczej jest prawo pracy. Przepisy prawa pracy starają się sprzyjać kobiecie w pogodzeniu obowiązków macierzyńskich z zawodowymi, jednak przepisy te nierzadko są łamane przez pracodawców. Zdarza się zjawisko zwolnień z zakładów pracy kobiet ciężarnych. Zdarza się również, że ochrona trwałości zatrudnienia ze względu na ciążę i urodzenie dziecka kończy się wraz z zakończeniem urlopu macierzyńskiego lub wychowawczego. Rolą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej powinno być uświadamianie kobiet o przysługujących im prawach pracowniczych oraz przekazywanie informacji, iż mogą poinformować odpowiednie instytucje w przypadku łamania przepisów prawa przez pracodawcę.

Ośrodek zajmuje się również realizacją rządowego programu „Karty Dużej Rodziny”, skierowanego do rodzin wielodzietnych. Karta przysługuje rodzinie niezależnie od dochodu i na jej podstawie rodziny mogą korzystać z uprawnień jakie znajdują się w katalogu ulg i zwolnień zamieszczonego są na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej www.mpips.gov.pl. Formą wsparcia dla rodzin świadczoną przez Ośrodek jest również wypłacany zasiłek rodzinny.

Zasiłek rodzinny przysługuje rodzicom do ukończenia przez dziecko:

- 18 roku życia lub
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo
- 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej, również gdy legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.⁹

5.6 Pomoc Ośrodka ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę

Długotrwała lub ciężka choroba jest jedną z przyczyn trudnej sytuacji życiowej osoby i rodziny. Zjawisko to dotyczy przede wszystkim osób starszych, choć zdarzają się przypadki chorób wśród ludzi w średnim wieku lub młodych. Problemami osób długotrwale lub ciężko chorych jest brak zatrudnienia, utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, wysokie koszty procesu leczenia. Przyjmuje się, że długotrwała choroba musi trwać co najmniej 6 miesięcy. Zaświadczenie o istnieniu długotrwałej lub ciężkiej choroby wydaje lekarz.

Podstawową opiekę medyczną na terenie gminy zapewnia Gminny Ośrodek Zdrowia w Imielnie. W zakresie leczenia specjalistycznego i zamkniętego mieszkańców gminy obsługują placówki służby zdrowia w Jędrzejowie. W razie niemożności zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania przez rodzinę i gminę, kieruje się osoby wymagające stałej, całodobowej opieki do domu pomocy społecznej. W powiecie działa Dom Pomocy Społecznej w Mnichowie (Jędrzejów). Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje Hospicjum Stacjonarne w Jędrzejowie.

⁹ Ustawa z dnia 22.01.2015 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2015, poz. 114).

W każdym okresie życia człowieka występuje narażenie na utratę zdrowia. Przyczyny problemów ze zdrowiem mogą być różne. Bywa, że są skutkiem niedbałości o własne zdrowie, czasami efektem sytuacji i warunków życia w rodzinie, najczęściej pojawiają się w okresie starości. Należy przy tym nadmienić, że starość nie jest chorobą, ale zdrowie w tym okresie życia nie pozostaje bez uszczerbku. W wieku powyżej 85 lat, od 80% do 90% ludzi wymaga pomocy i opieki w zaspokajaniu podstawowych potrzeb. Dużym problemem dla chorych osób oraz ich rodzin są trudności z realizacją recept z powodu kosztowności lekarstw. Procesu starzenia się społeczeństwa nie można uniknąć, ale można przedsięwziąć działania by u schyłku życia osoby starsze nadal były aktywne społecznie. Aktywność jest czynnikiem najskuteczniej hamującym starcze zniedołężnienie i zapewnia samodzielność. Pomocy i opieki osobom starszym powinna udzielać rodzina, chociaż czasami choroba dezorganizuje życie rodziny. Wtedy potrzebne jest wsparcie socjalne i psychologiczne. W sytuacji gdy osoby starsze nie posiadają rodziny lub gdy rodzina nie może czy nie chce opiekować się osobą chorą – niezbędne jest organizowanie opieki przez pomoc społeczną. Najlepszą, najefektywniejszą i stosunkowo tanią formą wsparcia jest organizowanie usług opiekuńczych w domu chorego. Kiedy osoba chora wymaga całodobowej opieki organizowana jest pomoc instytucjonalna – w Domu Pomocy Społecznej bądź w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym.

Tabela 9: Ogólna liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc z GOPS w Imielnie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
Liczba rodzin	64	48	41
Liczba osób w rodzinach	188	134	117

Z opinii publicznych wynika, że stan zdrowia polskiego społeczeństwa jest niezadowolający i znacznie gorszy niż w innych krajach Unii Europejskiej. W związku z ciągłym brakiem funduszy dostęp do specjalistycznej opieki medycznej jest utrudniony. Z udostępnionych materiałów zastanych, na podstawie których tworzona była Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Imielno trudno powiedzieć jaki jest stan zdrowia mieszkańców tej gminy. Z danych pozyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że aktualnie 41 rodzin (13,5% ogółu rodzin objętych pomocą społeczną), które są podopiecznymi tego Ośrodka,

dotkniętych jest dysfunkcją długotrwałej lub ciężkiej choroby. W rodzinach tych żyje 117 osób (11,1% wszystkich osób w rodzinach, które są objęte pomocą społeczną). Na przestrzeni lat 2013-2015 obserwuje się spadkową tendencję w udzielanej pomocy ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę, co jest jak najbardziej pożądanym zjawiskiem.

5.7 Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie, zwaną też przemocą domową, można najogólniej zdefiniować jako zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Najczęściej przyczyną przemocy i agresji w rodzinie jest: alkoholizm, konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody, upadek dobrych obyczajów w rodzinach. Przemoc w rodzinie powoduje łamanie norm moralno – prawnych, zastraszanie dzieci, agresje, depresje i choroby psychiczne. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni. W stosunku do dzieci przemoc stosują zazwyczaj obydwój rodzice. Oboje są sprawcami zaniedbań, a z opinii pracowników socjalnych wynika, że w większym stopniu to mężczyźni zostawiają rodziny, unikając łożenia na ich utrzymanie i odpowiedzialności za wychowanie dzieci. Jest to również forma przemocy skierowana w stosunku do dzieci.

Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie wymaga zintegrowanego działania wielu instytucji i podmiotów wykonujących zadania z tego zakresu. Analiza danych zgromadzonych w GOPS pozwala stwierdzić, że poziom korzystania z pomocy społecznej przez rodziny dotknięte przemocą jest niewielki. Przemoc w rodzinie to wciąż temat tabu, dlatego ofiarom przemocy tak trudno uzyskać fachową pomoc. Również dlatego dane statystyczne daleko odbiegają od rzeczywistej liczby i skali zjawiska.

Zgodnie z zapisami ustawy GOPS w Imielnie zapewnia obsługę administracyjną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Obecnie Zespół Interdyscyplinarny liczy 15 osób. Działalność Zespołu ilustruje poniższe zestawienie:

Tabela 10: Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Imielno w roku 2015

Wyszczególnienie	Ilość
Liczba posiedzeń zespołu	4
Liczba posiedzeń grup roboczych	93
Liczba procedur „Niebieska Karta”	26
Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 207 Kodeksu Karnego	6

W roku 2015 nie przyznano żadnych świadczeń z tytułu przemocy w rodzinie przez GOPS, jednak wszczęto 26 procedur „Niebieskiej Karty”. Osoby i rodziny, w których pojawia się problem przemoc bardzo często pozostają bez pomocy, co spowodowane jest głównie niechęcią do sygnalizowania problemów.

Pomoc ofiarom przemocy ułatwiają działania w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, która jest dokumentem służbowym wypełnianym przez funkcjonariusza policji, pracownika socjalnego lub innego przedstawiciela służb pomocowych. Procedura ułatwia uporządkowaną rejestrację przemocowych zdarzeń. Pomaga w prowadzeniu działań prewencyjnych wobec rodziny, w której dochodzi do przemocy. Dokumentacja „Niebieskiej Karty” jest wykorzystywana i stanowi podstawę przy kierowaniu sprawy na drogę postępowania sądowego. Procedura „Niebieskiej Karty” na przestrzeni lat 2013- 2015 kształtowała się następująco:

- w roku 2013 wszczęto 24 procedury,
- w roku 2014 39 procedur,
- w roku 2015 nastąpił spadek i utworzono 26 „Niebieskich Kart”.

W roku 2013 w Gminie Imielno został uchwalony Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2013 - 2016. Ponadto Gmina corocznie uczestniczy w kampaniach społecznych prowadzonych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania alkoholizmowi oraz promowaniu wartości rodzinnych. Osoby dotknięte przemocą mogą skorzystać z pomocy terapeutów w Rodzinnym Punkcie Informacyjno- Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przemocy, działającym przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Imielnie. Punkt jest pomocny w stworzeniu działań profilaktycznych w zakresie opieki nad rodziną i dziećmi, zwłaszcza w rodzinach, w których występuje przemoc domowa, zagrożonych wykluczeniem społecznym i dysfunkcyjnych. Wszystkich konsultacji o

charakterze motywacyjno- edukacyjnym odbyło się w 2015 roku 177. W związku z konsultacjami 13 osób uzależnionych podjęto leczenie w Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy i Poradni Uzależnień w Jędrzejowie¹⁰.

5.8 Przestępczość

Przestępczość jest jedną z kwestii społecznych, która zaburza prawidłowe funkcjonowanie każdej społeczności lokalnej, w której ma miejsce. Intensywność oraz częstotliwość z jaką występują zdarzenia przestępcze może wywierać istotny na kształtowanie się postaw oraz zachowań osób tworzących daną zbiorowość lokalną. Zjawisko przestępczości nasila się w Polsce coraz bardziej. Szczególnie niepokojącym jest wzrost tego zjawiska wśród nieletnich. Przestępstwem w rozumieniu art. 1 § 1 Kodeksu karnego jest czyn człowieka bezprawny i zawiniony, a więc zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Przestępczość wśród nieletnich to czyny zabronione przez ustawę jako przestępstwo, przestępstwo skarbowe lub niektóre wykroczenia, dokonane przez osoby nieletnie w rozumieniu ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. W Polsce udział młodzieży w ogólnej liczbie przestępstw stanowi 25 – 28%. Na stopień zagrożenia przestępczością na terenie gminy Imielno istotny wpływ wywierają następujące czynniki - utrzymujący się wysoki procent bezrobocia i wynikające z niego ubożenie się społeczeństwa. Diagnozując przyczyny przestępczości na terenie gminy Imielno należy dodać, iż szczególny wpływ na rozwój tego procesu mają patologie występujące w rodzinach, szczególnie alkoholizm, a najbardziej bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych rodziców.

Według danych Powiatowej Komendy Policji w Jędrzejowie w latach 2013 – 2015 liczba popełnionych przestępstw utrzymuje się na względnie stałym poziomie, co jest jak najbardziej pożądanym zjawiskiem. Na przestrzeni analizowanych lat można stwierdzić, iż zwiększyła się liczba przestępstw gospodarczych, a zmalała liczba przestępstw kryminalnych. Najliczniejszą grupę przestępstw kryminalnych stanowiły kradzieże z włamaniem oraz kradzieże cudzej rzeczy. Najmniej liczną grupę stanowiły bójki, pobicia oraz dokonanie uszczerbków na zdrowiu.

¹⁰ Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Imielnie za 2015 rok.

Rysunek 1. Przestępstwa stwierdzone

Przestępstwa stwierdzone (oszacowanie) w gminie Imielno w latach 2012 – 2014

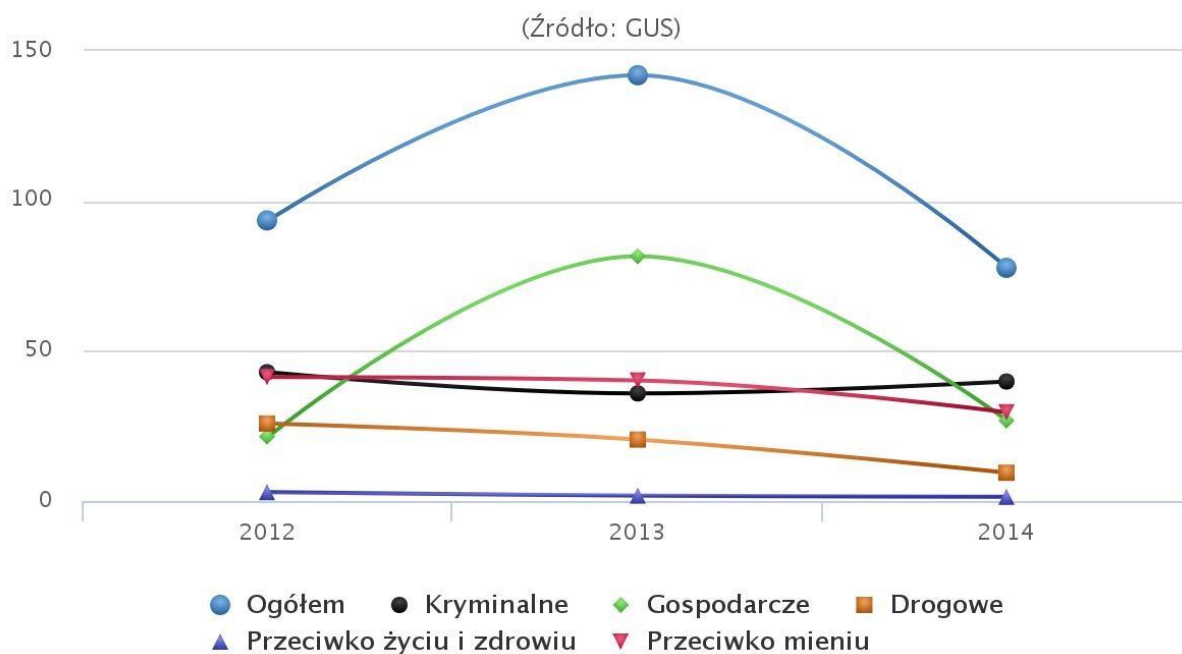

Tabela 11: Liczba zdarzeń drogowych i liczba popełnionych przestępstw w gminie Imielno w latach 2013- 2015

	2013	2014	2015
Zdarzenia drogowe			
Wypadki	3	5	5
Kolizje	32	18	15
Przestępstwa ogółem	43	45	44
W tym:			
Gospodarcze	6	3	14
Kryminalne	20	32	19
W tym:			
Kradzież cudzej rzeczy	4	3	1
Bójka, pobicie	1	2	0
Kradzież z włamaniem	7	1	2
Uszczerbek na zdrowiu	0	0	1

Należy podkreślić, iż ujemny wpływ na skuteczność działań policji w zakresie eliminowania przestępstw wywierały następujące czynniki:

- stan trzeźwości osób pokrzywdzonych - ofiar napadów, pobić i kradzieży,
- brak zainteresowania pokrzywdzonych dodatkowymi zabezpieczeniami przeciw włamaniom, a zwłaszcza ze strony właścicieli pojazdów;
- brak parkingów strzeżonych w porze nocnej,
- brak należytej troski o mienia prywatne ze strony pokrzywdzonych pozostawiających mienie znacznej wartości bez właściwego zabezpieczenia;
- pozostawienie mienia wartościowego w zaparkowanych samochodach na widocznym miejscu.

6. Instytucje oferujące pomoc i wsparcie na terenie gminy Imielno

L.p	Obszary wsparcia
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy
3.	Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4.	Urząd Gminy
5.	Sołectwa
6.	Gminny Ośrodek Zdrowia
7.	Kuratorzy społeczni
8.	Rodzinny Punkt Informacyjno- Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy
9.	Szkoły
10.	Grupa wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu

7. Analiza SWOT

W analizie strategicznej szczególne znaczenie odgrywa zintegrowana metoda typu SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Jest to narzędzie badawcze kompleksowo określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, niezbędne do zdiagnozowania obecnej sytuacji oraz prognozowanych skutków. Polega ona na zidentyfikowaniu czterech wymienionych grup czynników i określeniu ich wpływu pozytywnego, jak i negatywnego na sytuację gminy. W omawianej analizie wyróżnia się etapy:

- identyfikację i analizę mocnych i słabych stron,
- identyfikację i analizę szans i zagrożeń.

Pierwszym elementem analizy SWOT jest ocena zasobów Gminy Imielno, która pozwala na identyfikację jej mocnych stron (wewnętrzne czynniki pozytywne) i słabych stron (wewnętrzne czynniki negatywne). Ważnym aspektem tego typu analizy jest określenie zasobów charakterystycznych dla gminy, które wyróżniają ją na tle innych. Są to dziedziny działalności, które tworzą pozytywny wizerunek instytucji oraz gminy. Słabymi stronami określane są te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji oraz gminy. Poznanie szans (zewnętrznych czynników pozytywnych) i zagrożeń (zewnętrznych czynników negatywnych) płynących z otoczenia stanowi drugi etap analizy SWOT. Szansami są wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjającą dla instytucji oraz gminy sytuację. Dodatkowo są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne społeczne efekty. Za zagrożenia przyjmuje się zbiór wydarzeń i procesów, które tworzą niekorzystne dla instytucji oraz gminy sytuacje w otoczeniu społecznym. Zagrożenia postrzegane są jako bariery, utrudnienia i możliwości niebezpieczeństwa, które ograniczają rozwój.

Późniejsza konfrontacja czterech wymienionych grup czynników z wynikami zasobów danego obszaru prowadzi do określenia strategii rozwoju opierając się o wewnętrzne, jak i zewnętrzne elementy. Zderzenie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami pozwala na określenie kierunków oraz tendencji rozwoju strategii jednostki terytorialnej. Umożliwia zestawienie problematycznych elementów z tymi, które są drzemiącym,

niewykorzystywanym dotychczas potencjałem instytucji oraz gminy. W wyniku analizy strategicznej przedstawionej metoda SWOT otrzymano następujące rezultaty:

KWESTIE SPOŁECZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobrze rozwinięta infrastruktura placówek pomocy społecznej, - wykwalifikowana kadra systemu pomocy społecznej, - dobra współpraca instytucji pomocy społecznej z władzami samorządowymi, - realizacja projektów systemowych, - realizacja programów pomocowych, - wypłacanie świadczeń pielęgnacyjnych z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z opieką nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, - wypłacanie specjalnego zasiłku opiekuńczego, - działania Zespołu Interdyscyplinarnego, - funkcjonowanie Rodzinnego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy, - diagnozowanie i ocena potrzeb mieszkańców oraz beneficjentów pomocy społecznej, - udzielanie i organizowanie świadczeń pomocy społecznej w formie pieniężnej, w naturze, w usługach, - organizowanie działalności w zakresie spraw opiekuńczo-wychowawczych, - współpraca z komornikiem sądowym w stosunku do dłużników alimentacyjnych, - współpraca z Gminną Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,	- niska aktywność społeczna, - wysoka stopa bezrobocia, w tym osób długotrwale pozostających bez pracy, - zbyt mała liczba rodzin zastępczych, - brak rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych, w tym o charakterze pogotowia opiekuńczego, - niska świadomość mieszkańców na temat skutków uzależnień, - niewystarczające środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną i zawodową, - niewystarczająca liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, - problemy związane z przemocą w rodzinie, uzależnieniami oraz nieporadnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, - problemy w funkcjonowaniu rodzin wielodzietnych,

- rozpropagowanie informacji o kursach bezpłatnych organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy	
SZANSE	ZAGROŻENIA
- skuteczne pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych, - wykorzystywanie istniejącej infrastruktury społecznej, - realizacja programów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, - programy na rzecz osób niepełnosprawnych, - programy na rzecz opieki nad dzieckiem i rodziną, - promowanie rodzinnej pieczy zastępczej, - promocja i wsparcie wolontariatu, w zakresie integracji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, - działania na rzecz aktywizacji osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, - realizacja programów mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	- ograniczanie wsparcia finansowego pomocy społecznej, - niestabilność prawa dotycząca polityki społecznej, - mała liczba organizacji pozarządowych działających w sferze pomocy społecznej, - ubożenie społeczeństwa wynikające z bezrobocia, - ukrywanie zjawiska przemocy domowej i rówieśniczej, - migracje osób młodych, - utrwalenie bierności zawodowej w rodzinach osób długotrwale bezrobotnych, - niska świadomość społeczna na temat wiedzy o potrzebach i możliwościach osób niepełnosprawnych i starszych, - ubóstwo osób niepełnosprawnych, - niedostateczna w skali kraju promocja pozytywnego wizerunku rodziny, - kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym

8. Cele Strategii oraz kierunki działań

Cel strategiczny I		
Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych, długotrwale oraz ciężko chorych		
Działania	Podmiot realizujący	Czas realizacji
Diagnoza potrzeb i zasobów osób niepełnosprawnych	GOPS	Cały okres Strategii
Pozyskiwanie środków z różnych źródeł na realizację zadań i tworzenie programów	GOPS PCPR	Cały okres Strategii
Realizacja programów na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych	GOPS PCPR	Cały okres Strategii
Stworzenie kompleksowego programu na rzecz osób niepełnosprawnych	GOPS	Cały okres Strategii
Wsparcie rodzin i osób opiekujących się niepełnosprawnymi	GOPS PCPR	Cały okres Strategii
Realizacja przedsięwzięć z zakresu integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej	GOPS PCPR PUP	Cały okres Strategii
Likwidacja barier architektonicznych	Gmina PCPR PFRON	Cały okres Strategii
Poprawa jakości usług w instytucjach publicznych	Gmina	Cały okres Strategii
Przeciwdziałanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych	GOPS PCPR	Cały okres Strategii
Diagnoza i monitoring sytuacji osób długotrwale i ciężko chorych	GOPS	Cały okres Strategii
Realizacja projektów z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia	GOPS	Cały okres Strategii

Rozwój usług specjalistycznych	Ośrodki zdrowia GOPS	Cały okres Strategii
Zapewnienie osobom niepełnosprawnym transportu do ośrodków rehabilitacyjnych	GOPS PCPR	Cały okres Strategii
Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych, między innymi w ramach rozwijania prac społecznie użytecznych oraz poprzez promocję wolontariatu	GOPS PUP	Cały okres Strategii
Wspieranie działań sprzyjających solidarności międzypokoleniowej oraz tworzenie warunków do pobudzania aktywności osób starszych w społeczności lokalnej	GOPS PCPR Placówki oświatowe	Cały okres Strategii

Cel strategiczny II Działania z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej		
Działania	Podmiot realizujący	Czas realizacji
Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji rodziny	GOPS Placówki oświatowe	Cały okres Strategii
Zwiększenie liczby rodzin zastępczych, w tym rodzin zawodowych	GOPS PCPR	Cały okres Strategii
Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadr pracujących na rzecz wsparcia rodziny i rozwoju systemu pieczy zastępczej	GOPS PCPR PUP UG	Cały okres Strategii
Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	Gmina GOPS	Cały okres Strategii
Promowanie różnych form pieczy zastępczej	GOPS PCPR	Cały okres Strategii
Prowadzenie działań edukacyjnych, poradnictwa, pracy socjalnej	GOPS PCPR	Cały okres Strategii
Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	GOPS PCPR	Cały okres Strategii
Wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz całych rodzin	GOPS PCPR Placówki oświatowe	Cały okres Strategii
Tworzenie przestrzeni oraz form aktywizacji przyjaznych rodzinom i wspierających ich aktywność	GOPS PCPR UG Placówki oświatowe	Cały okres Strategii
Kształtowanie prawidłowych nawyków higienicznych	GOPS	Cały okres Strategii
Kształtowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów	GOPS	Cały okres Strategii

Tworzenie i realizacja programów na rzecz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	GOPS PCPR	Cały okres Strategii
Utworzenie mieszkań chronionych	Gmina	Cały okres Strategii

Cel strategiczny III Działania w obszarze przeciwdziałania bezrobociu		
Działania	Podmiot realizujący	Czas realizacji
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	PUP	Cały okres Strategii
Aktywizacja zawodowa osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	PUP	Cały okres Strategii
Aktywizacja zawodowa kobiet	PUP	Cały okres Strategii
Monitorowanie sytuacji osób bezrobotnych i ich rodzin we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy	GOPS PUP	Cały okres Strategii
Stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich w kierunkach zgodnych z oczekiwaniami rynku pracy	GOPS PUP	Cały okres Strategii
Zatrudnienie w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, praktyk i stazy we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy	UG GOPS PUP	Cały okres Strategii
Wsparcie podmiotów gospodarczych na lokalnym rynku pracy w tworzeniu nowych miejsc pracy	PUP	Cały okres Strategii
Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej	GOPS PUP	Cały okres Strategii

Cel strategiczny IV Wzmocnienie potencjału instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej		
Działania	Podmiot realizujący	Czas realizacji
Udział w szkoleniach i kursach przeznaczonych dla pracowników	GOPS	Cały okres Strategii
Podnoszenie kompetencji i umiejętności psychospołecznych pracowników socjalnych	GOPS	Cały okres Strategii
Prowadzenie analiz dotyczących efektywności, skuteczności oraz trafności udzielanej pomocy	GOPS	Cały okres Strategii
Zapewnienie dobrej organizacji pracy	GOPS	Cały okres Strategii
Rozwój działań w zakresie wsparcia rodzin wielodzietnych	GOPS	Cały okres Strategii
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom przeżywającym trudności	GOPS	Cały okres Strategii
Działania Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	GOPS GKRPA	Cały okres Strategii
Prowadzenie systematycznego monitoringu problemów społecznych oraz analizy istniejących zasobów	GOPS	Cały okres Strategii
Opracowywanie i realizowanie programów i projektów mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych	GOPS	Cały okres Strategii

9. Źródła finansowania

Planując wydatki oraz środki dostępne na realizację wyznaczonych zadań strategicznych, należy uwzględnić możliwości finansowe gminy. Szczególnie pomocne okazują się wydatki wraz z dochodami gminy w poprzednich latach.

Źródła finansowania prezentowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

- środki własne gminy,
- środki jednostek oświatowych,
- środki unijne,
- środki PFRON,
- środki Funduszu Pracy,
- środki organizacji pozarządowych.

10. Monitoring i ewaluacja

Ostatnim etapem prac nad tworzeniem dokumentu jest opracowanie zasad monitorowania działań zaplanowanych w ramach Strategii. Monitoring jest podstawą ewentualnej aktualizacji planu strategicznego i powinien obejmować organizacje i instytucje zarówno publiczne, jak i prywatne. Monitorowanie i ewaluacja zapisów Strategii polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych celów. Monitoring będzie stałym i ciągłym procesem obserwacji ilościowych i jakościowych zmian wybranych wskaźników, mającym na celu zapewnienie informacji na temat słuszności i skuteczności podejmowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Imielno na lata 2016-2026 to wieloletni dokument mający w swoim założeniu poprawić jakość życia mieszkańców gminy poprzez uwzględnienie opinii publicznej.

Ewaluacja będzie prowadzona co dwa lata, rozpoczynając od 2016 roku. Ocena zagrożeń w Strategii będzie prowadzona na podstawie danych statystycznych, materiałów sprawozdawczych i innych dostępnych źródeł przekazanych od realizatorów merytorycznych poszczególnych celów.

Spis tabel

Tabela 1: Liczba osób, rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą w latach 2013-2015	24
Tabela 2: Liczba rodzin którym przyznano decyzją świadczenia oraz koszt tych świadczeń w latach 2013-2015	25
Tabela 3: Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy GOPS w Imielnie	28
Tabela 4: Średnio-miesięczna liczba świadczeń w ramach wydatków na świadczenia rodzinne w GOPS Imielno	29
Tabela 5: Ogólna liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc z GOPS w Imielnie z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015	30
Tabela 6: Ogólna liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc z GOPS w Imielnie z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2013-2015	32
Tabela 7: Ogólna liczba osób pozostających pod opieką GOPS oraz liczba rodzin którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia	33
Tabela 8: Ogólna liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc z GOPS w Imielnie z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności w latach 2013-2015 ..	34
Tabela 9: Ogólna liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc z GOPS w Imielnie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2013-2015	36
Tabela 10: Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Imielno w roku 2015	38
Tabela 11: Liczba zdarzeń drogowych i liczba popełnionych przestępstw w gminie Imielno w latach 2013- 2015	40

Spis rysunków

Rysunek 1. Przestępstwa stwierdzone	40
---	----

Spis wykresów

Wykres 1: Liczba ludności w gminie w latach 2013-2015	23
Wykres 2: Struktura ludności wg grupy ekonomicznej w latach 2013-2015	23
Wykres 3: Powody przyznania pomocy przez GOPS w Imielnie	27